

דף כח.

עין משפט א.

יו"ד סימן שלד סעיף מג

מג. על כ"ד דברים מנדין. א. המבזה את החכם אפי' לאחר מותו^ר. ב. המבזה שליח בי"ד^ש. ג. הקורא לחבירו עבד^ת. ד. המזלזל בדבר אחד מדברי סופרים^א, ואצ"ל מדברי תורה. ה. מי ששלחו עליו ב"ד וקבעו לו זמן ולא בא^ב. ו. מי שלא קיבל עליו את הדין מנדין אותו עד שיתן כפי שפסקו^ג. ז. מי שיש בידו דבר המזיק^ד. ח. המוכר קרקע שלו לעכו"ם אנס, מנדין אותו עד שיקבל עליו כל אונס שיבא מהאנס לישראל חבירו^ה שהוא המצרן לעכו"ם. ט. המעיד על ישראל בערכאות והוציא ממנו ממון בעדותו שלא כדין, מנדין אותו עד שישלם מה שנתחייב^ו זה ע"פ עדותו שלא כדין. י. שוחט כהן שאינו מפריש מתנות כהונה ונותנם לכהן אחר, מנדין אותו עד שיתן^ז. יא. המחלל יו"ט שני של גלויות אע"פ שהוא מנהג^ח. יב. העושה מלאכה בערב פסח אחרי חצות^ט. יג. המזכיר שם שמים לבטלה או לשבועה בדברי שקר^י. יד. המביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ^ב. טו. המביא את הרבים

ר. מברכות י"ט ע"א.

ש. מקידושין ע' ע"ב.

ת. שם דף כ"ח ע"א.

א. ממשנה ו' פ"ה מעדויות לדברי ר' יהודה.

ב. מבב"ק דף קי"ב ע"ב.

ג. שם בדף קי"ג ע"א.

ד. מבב"ק ט"ו ע"ב.

ה. מבב"ק קי"ד ע"א.

ו. מימרא דרב שם בב"ק.

ז. מחולין קל"ב ע"ב מימרא דרב חסדא.

ח. מפסחים נ"ב ע"א.

ט. שם בדף נ' ע"ב.

י. מנדרים ז' ע"ב.

כ. מברכות י"ט ע"א, וביצה כ"ג ע"א.

לידי חילול השם^ל. טז. המחשב שנים וקובע חדשים בחוצה לארץ^מ ע"פ מה שהיו רגילים לקבוע בארץ ישראל בזמן שבית המקדש היה קיים. יז. המכשיל העיור^י. יח. המעכב את הרבים מלעשות מצוה^ס. יט. טבח שיצאה טריפה מתחת ידו^ז. כ. טבח שלא הראה בדיקת סכינו לחכם^פ. כא. המקשה עצמו לדעת^ז. כב. המגרש את אשתו ועשה שותפות עם גרושתו^ק או במשא ומתן המביאן להזקק זה לזה כשיבואו לבית הדין מנדין אותם. כג. חכם ששמועתו רעה^ר. כד. המנדה למי שאינו חייב נידוי^ש.

הגה: ואין צריך לענין נידוי עדות וראיה ברורה^ח, אלא אומד הדעת באמיתות הדברים שהתובע טוען ברי לי ואז אפי' אשה או קטן נאמנים אם הדעת נותנת שאמת היה.

עין משפט ב. חו"מ סימן צד סעיף א

א. אפי' אם נתחייב האדם היסת יכול בעל דינו לגלגל עליו כל תביעה שיש לו^א שאם היה מודה בה היה מתחייב ממון.

- ל. מירושלמי פ"ג דמו"ק בעובדא דחוני המעגל שם.
- מ. מברכות ס"ג ע"א, וכדרך שהיו קובעין אז ומעברין בזמן חכמי המשנה.
- נ. מו"ק י"ז ע"א.
- ס. מירושלמי פ"ג דמו"ק.
- ע. מסנהדרין דף כ"ה ע"א.
- פ. מחולין דף י"ח ע"א.
- צ. מנדה י"ג ע"ב.
- ק. מכתובות כ"ח ע"א.
- ר. ממו"ק י"ז ע"א.
- ש. שם.
- ת. ממהרי"ק בשורש ק"כ, ממו"ק דף י"ז ע"א דת"ח עביד דינא וכו'.
- א. שבועות מ"ח ע"ב, שמגלגלין גם בשבועה דרבנן, ורמב"ם פ"י משלוחין בהלכה ג' ופ"א מטוען הלכה י"ג.
- ועיין בריטב"א בפ"ק דקידושין שהאריך בענין גלגול שבועה ומסקנתו דכל שבועה מגלגלין אפי' בשמא על שמא, והיינו כדעת הר"ן, חוץ משכיר ומי שנהפכה עליו, ש"ך ס"ק א'.

הגה: י"א דאם הגיעה השבועה לו ע"י היפוך ב שאמר לו השבע וטול, אין מגלגלין עליו תביעה אחרת בשבועה זו.

א. ב. שכיר שנשבע ונטל אין מגלגלין עליו ג, ואפי' תבעו התובע והשכיר שתק ד, בי"ד אומרים לו שאין מגלגלין עליו כל שבועה. ובמקום שמגלגלין אף אם התובע לא תבעו גילגול, בי"ד מעצמן מגלגלין ה.

עין משפט ג.ד. חו"מ סימן רג פעיף א

א. כל המטלטלין קונין זה את זה בחליפין וכו"ש אם אין המקנה מקפיד לידע ז שווי החפץ שנוטל בחליפין כגון סודר ח זהו קנין גמור שמועיל בין לקרקע בין למטלטלין.

הגה: חוץ משטרות ט.

ב. כ"כ בתרומת הדשן סי' שכ"ז ובב"י. וטעמו דתקנתא לתקנתא לא עבדינן. והט"ז כתב שדין זה צ"ע, ועיין בש"ך ס"ק ב' שהסיק דיכול לגלגל גם בשבועת היפוך. ג. מימרא דרב הונא שם מ"ט, והטעם שהקילו בשכיר, כיון שלשכר זה הוא נושא את נפשו, ונתבאר בסי' פ"ט, וכתב הסמ"ע בס"ק ד' דדוקא בשכיר אבל בכל נשבע ונטל, מגלגלין. והט"ז כתב דהטעם שאין מגלגלין עליו בשכיר משום דמעיקר הדין פטור משבועה רק להפיס דעתו של בעה"ב תיקונה, וכ"כ רש"י ור"י ותמה על הסמ"ע שכתב טעם אחר.

ד. כך פירש הסמ"ע בס"ק ה' דברי השו"ע.

ה. כתב הסמ"ע בס"ק ו' שמגלגלין בשבועה חמורה גם בטענה שאינו חייב עליה אלא היסט, או שאינו חייב על הטענה בפני עצמה שבועה כלל, וע"י גילגול נשבע עליה בנק"ח. וכתב הר"י מינר הביאו בב"י דוקא שידועים בי"ד שיש לתובע עליו שבועת גלגול, אבל בלי זה אסור לבי"ד לעשות עצמם כעורכי הדיינים, וראיה שבי"ד מגלגל מסוטה בפ"ק דקידושין כ"ז ע"ב, אע"פ שאין בעלה תובעה אלא מאיש זה, משיעיים אותה בי"ד גם מאיש אחר.

ו. ממשנה בב"מ מ"ד ע"א ורמב"ם פ"ה ממכירה הלכה א'. וילפינן "לקיים כל דבר שלף איש נעלו" (רות ד'-ז). ומכאן בעינן כלי דומיא דנעל אבל להיות נקנה בחליפין מרבין אפי' פירות מדכתיב "לקיים כל דבר". סמ"ע ס"ק א'.

ואחרי שנקנה החפץ בקנין חליפין ונשאר בבית המוכר, אינו עליו אפי' שומר חנם, כך העלה בפעמוני זהב.

ז. פי' ואח"כ נותן לו דמי החפץ, דאם זהו תשלום החפץ ודאי שקנה אפי' בלא חליפין מתורת דמים כדין היו מעות בידו בלא מנין בריש קצ"ט. סמ"ע ס"ק ב' ועיין בט"ז מש"כ עליו. והביאורים בס"ק א' תמה דכל שנותן מטלטלין בתורת דמים לא קנה ע"ש.

ח. מרב נחמן שם בדף מ"ז ע"א.

ט. ממיימוני פ"ה ממכירה אות ז'. וד"מ.

א. ב. בעלי חיים ופירות י' אע"פ שאין קונים בהם נקנים בחליפין, חוץ ממטבע כ' שאינו נקנה בחליפין ולא קונה.

א. ג. דבר שאין בו ממש ל' אינו נקנה בחליפין, כגון שקנו ממנו שילך עם פלוני למקום פלוני, או שיחלקו חצר ביניהם וכיוצא, שהם קנין דברים ואין לקנין על מה לחול.

הגה: טובת הנאה אינה ממון מ' לענין שיקנה בחליפין.

הגה: מי שקנו ממנו שיעשה שטר מחילה לחבירו י' הוי קנין דברים, שזה אינו אלא סילוק בעלמא, אבל אם קנו ממנו להחזיר לחבירו כל זכויותיו שיש לו עליו לא הוי קנין דברים.

א. ד. היה לאחד פרה ולשני חמור והעריכו אותם כמה שוה כל אחד והסכימו להחליפם זה בזה כיון שמשך בעל הפרה את החמור, נקנית פרתו לבעל החמור בכל מקום שהיא, ואין אחד מהם יכול לחזור בו.

הגה: י"א דאם העריכו זה כנגד זה קונים אפי' בפירות כ', ויש חולקין.

י. כל דבר שאינו כלי ואינו בעל חי נכלל בשם פירי. ודוקא בתורת קנין סודר אין קנין בפירי, אבל בחליפין שוה בשוה הוא מחלוקת הפוסקים. סמ"ע ס"ק ג' ה'.

כ. משום דעיקר הסמיכות דעת של המקנה והקונה כשעושים במטבע הוא על הצורה, וזה עשוי להתבטל ע"י המלך שפוסלה והוי כאותיות שאינן קנין ומקנין. סמ"ע ס"ק ד'.

ל. מב"ב ג' ע"א קנין דברים הוא לגבי חלוקת חצר וה"ה לכל כיוצא בזה. ורמב"ם סוף פ"ה ממכירה.

מ. והש"ך חולק דסתמא דסוגיא בקידושין כ"ז ע"א מוכח דטובת הנאה נקנית בחליפין, ועיין בביאורים ישוב לקושיתו. ועיין בס' ל"ז סעיף ט' ובס' פ"ז סעיף ל"ה. ולקמן בס' רמ"ה האומר אתן דבר פלוני אם זה קנין דברים.

נ. רשב"א ח"א סי' אלף ל"ג. וה"ה אם קנה מידו שימחול לחבירו הוי קנין דברים, ודלא כהסמ"ע בס' י"ב ס"ק כ' שכתב שאם קנה מידו שימחול הוי קנין גמור ט"ז.

ס. ה"ה בלא העריכו והחליפו בלא שומא זה כנגד זה, ולא דוקא שמשך האחד אלא אפי' קנה באחד משאר הקנינים כגון שהחליפו שור בפרה, והקנה את השור לבעל הפרה בקנין סודר או אגב קרקע, הרי נקנית הפרה לבעל השור. ודעה זו ששוה בשוה בפירי מהני חליפין זו דעת התוס' בב"מ מ"ז ד"ה גאולה, ורמב"ם במכירה פ"ה הלכה א'. והי"א היא דעת היש מפרשים שהביא המ"מ שם, והשו"ע ס"ל כדעת ר"ת דשוה בשוה קונה, והוא מסעיף ג' לגבי לשונות של זהב שקונים זה את זה. ועיין בביאורים ס"ק ג' טעם היש חולקין.

דף כח:

עין משפט א.

חור"מ סימן רג סעיף א

עין בסעיף הקודם

עין משפט ב.

חור"מ סימן קצח סעיף א

א. דבר תורה מעות קונות^ע, אבל חכמים תיקנו שלא יקנו^פ המטלטלין אלא בהגבהה או במשיכה לדבר שאין דרכו להגביהו. וכיון שמשך או הגביה קנה אע"פ שעדיין לא נתן המעות.

^ע. מימרא דר"י בב"מ מ"ז ע"ב. דכתיב (ויקרא כ"ז-י"ט) "ונתן הכסף וקם לו" כ"כ רש"י במציעא מ"ו ע"ב ד"ה סברי אבל הנ"י שם כתב דאין למדין הדיוט מהקדש, אלא סברא הוא, כיון דרוב הקנינים נעשים בכסף. סמ"ע ס"ק א'.

^פ. כתב בסמ"ע ס"ק ג' שנראה לו דאם קידש המוכר אשה במעות שקיבל מן הלוקח לפני שמשך או הגביה החפץ דמקודשת והטעם דלחומרא לא עקרו דבר תורה בתקנתן. אבל אם קיבל מי שפרע ודאי שאינה מקודשת. נתיבות ס"ק ג'. ועין בס"י קע"ו סעיף א'. ובש"ך ס"ק א'.

ואם המטלטלין היו תחת ידי הנפקד ואמר המפקיד לנפקד תנם לפלוני, והלוקח נתן מעות למוכר בזה תן כזכי, וכיון שהמוכר אסור לחזור בו מדין מי שפרע הוי כחוב דאמרינן ביה תן כזכי, ואין המוכר יכול לחזור בו כמבואר בס"י רל"ה סעיף כ"ג ואם היה גם בפני הלוקח גם הלוקח אינו יכול לחזור בו. נתיבות ס"ק ב'.